

Terviseministri määruse „Õdede põhiõppe praktika juhendamise tasustamine praktikabaasides“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrusega reguleeritakse tervishoiukõrgkooliga sõlmitud raamlepingut või praktikalepingut omavas praktikabaasis õdede põhiõppe praktika juhendamise tasustamist ja praktikabaasi esitatava praktikaaruande õigsust kinnitava praktikakoordinaatori tasustamist.

Toetuse andmise eesmärk on võrdsustada kõikidele praktikabaasidele makstav praktika juhendamise tasu õdede põhiõppe praktikantide puhul. Ühtlustamisega toetatakse õdede põhiõppe olulise osa ehk praktika kvaliteeti, motiveerides rahaliselt praktikajuhendajaid ja tervishoiuteenuse osutajaid suurendama praktikantide vastuvõttu. Samuti on eesmärk suurendada toetuse abil 2022. aastal sõlmitud konsensusleppe¹ alusel õdede vastuvõttu võrreldes 2020. aastaga 183 õppekoha võrra ning tagada tervishoiuteenuse osutajate poolt kõrgkoolide õdede põhiõppe praktikantide vastuvõtt ja juhendamine suurenenud mahu. Täiendavad õppurid jõuavad praktikale juba alates 2025. aastast.

Toetuse andjaks saab Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi RTK). Taotluste menetlemine hakkab toimuma e-toetuse keskkonna kaudu, et tagada protsessi jälgitavus ja andmete turvaline käsitus ning vältida e-kirja teel dokumentide saatmist ja vahetamist. Toetuse suurus praktikabaasidele on 0,81 eurot juhendatud õdede põhiõppe praktikatunni kohta.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi tervishoiukorralduse osakonna nõunik Eleri Lapp (Eleri.Lapp@sm.ee) ja Katre Koppel (ametist lahkunud).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusloome- ja isikuandmete kaitse nõunik Lily Mals (Lily.Mals@sm.ee).

Eelnõu on keeleteoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteoimetaja Virge Tammaru (Virge.Tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Eelnõu on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses. Andmekaitsealane mõjuanalüüs on esitatud seletuskirja punktis 4.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Paragrahv 1 sätestab määruse eelnõu reguleerimisala ja toetuse andmise eesmärgi. Toetust saavad taotleda praktikabaasid, kelle juures käivad praktilisel õdede põhiõppe õppurid ja kellel on olemas raamleping või praktikaleping õdede põhiõppet pakkuva tervishoiukõrgkooliga, ja tervishoiukõrgkoolide praktikakoordinaatorid, kes tegelevad praktikabaasi praktikaaruannete kinnitamisega toetuse taotluste jaoks.

¹ [Konsensuslepe](#) on hea tahte kokkuleppe, mis on sõlmitud Sotsiaalministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, tervishoiukõrgkoolide, tööandjate ja kutseliitude vahel.

Toetuse andmise eesmärk on võrdsustada kõikidele praktikabaasidele makstav õdede põhiõppe praktika juhendamise tasu, millega motiveerida praktikajuhendajaid ja tervishoiuteenuse osutajaid suurendama praktikantide vastuvõttu, aidata ellu viia tervishoiukõrgkoolidega 2022. aastal sõlmitud konsensusleppega plaanitud suurendatud lepingumahte ja toetada õdede põhiõppe olulise osana tehtava praktika kvaliteeti.

Paragrahv 2 selgitab määruses kasutatavate terminite tähendust. Tervishoiukõrgkool on tervise ja heaolu valdkonnas koolitusi pakkuv riiklik rakenduskõrgkool. Toetuse andjaks on määruse tähenduses RTK.

Paragrahv 3 sätestab toetatavad tegevused ja abikõlblikkuse perioodi. Määrusega toetatakse kulude katmist praktikabaasides õdede põhiõppe praktikatundide juhendamise eest ja tervishoiukõrgkoolide praktikakoordinaatorite tasustamist õdede põhiõppe praktikatundide aruandluse koostamise koordineerimise eest. Toetuse abikõlblikkuse periood ehk toetusperiood on jooksva aasta 1. jaanuar kuni 31. detsember.

Paragrahv 4 selgitab, et määruse raames antav toetus ei ole riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (vt täpsemalt seletuskirja punkt 3).

Paragrahv 5 sätestab nõuded toetuse taotlejale. Taotlejad peavad vastama erinevatele nõuetele lähtuvalt sellest, millise tegevuse jaoks toetust taotletakse. Praktikabaasis juhendamise toetamise korral peab asutusel olema tervishoiukõrgkooliga sõlmitud raamleping või praktikaleping. Leping on vajalik, et toetuse taotlemisel oleks praktikatundide aruandlus kõrgkooli poolt kontrollitav ja praktika õdede põhiõppele vastavalt koordineeritud. Raamlepingu või praktikalepingu olemasolu kinnitab kõrgkooli ja praktikabaasi poolt allkirjastatud määruse lisa 1 („Õdede põhiõppe praktika juhendamise tasustamine praktikabaasides“). Kui toetust soovitakse tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaatori tasustamiseks, peab tegemist olema õdede põhiõpet korraldava tervishoiukõrgkooliga.

Paragrahv 6 sätestab nõuded esitatavale taotlusele. Taotleja esitab [e-toetuse keskkonna](#) kaudu taotluse, milles täidab e-toetuse keskkonnas välja toodud andmeväljad ja lisab sellele nõutava lisa (lisa 1 „Õdede põhiõppe praktika juhendamise tasustamine praktikabaasides“, lisa 2 „Praktikakoordinaatori palgakulu aruanne“). Taotluses kirjeldatud tegevused peavad vastama määruse §-s 3 sätestatud tegevustele ja toetusperioodile. Taotlus peab olema digitaalselt allkirjastanud esindusõigust omav isik. Kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volikirja alusel, siis tuleb koos taotlusega esitada ka volikiri.

Praktikabaasi taotletava toetuse puhul on sätestatud taotlusele lisatava praktikaaruande (lisa 1) koostamise nõuded. Praktikaaruanne peab olema praktikabaasi poolt täidetud ning seejärel peab selle allkirjastama tervishoiukõrgkool, kellega tal on sõlmitud raamleping või praktikaleping, sest kõrgkooli praktikakoordinaatoril on võimalik kontrollida selles sisalduva teabe vastavust tema valduses olevale teabele. Tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaator edastab kinnitatud praktikaaruande allkirjastatuna praktikabaasile ning praktikabaas esitab tervishoiukõrgkooli poolt kinnitatud praktikaaruande toetuse andjale. Tervishoiukõrgkooli praktikakoordinaatori (kes koordineerib õdede põhiõppe praktikatundide aruandluse koostamist) kulude katmiseks tuleb lisaks taotlusele esitada määruse lisa 2 („Praktikakoordinaatori palgakulu aruanne“) sätestatud vormis aruanne.

Paragrahv 7 sätestab taotlusvooru avamise ja toetuse taotlemise viisi ja tähtajad. Taotlusvooru eelarve kinnitamine toimub Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarve kinnitamise käskkirja raames. Üldise taotlusvooru eelarve sees teeb tervisevaldkond jaotuse taotlusvooruga toetatavate tegevuste – praktikakoordinaatori ja õdede põhiõppe praktika juhendamise tasustamise vahel. Lisaks jagatakse neist viimase eelarve eraldi õdede põhiõpet korraldavate tervishoiukõrgkoolide vahel. Taotlusvooru eelarvest 2,6% arvestatakse RTK-le toetuste menetlusega seotud administreerimiskulude katteks.

Teave eelarve ja selle jaotumise kohta edastatakse RTK-le pärast käskkirja jõustumist. Toetuse andja avab jooksva taotlusvooru ja avaldab taotlusvooru eelarve jäägi oma veebilehel. Abikõlblike kulude katteks saab taotlusi esitada e-toetuse keskkonnas kahes taotlusvoorus (15. juuni – 31. juuli ja 15. detsember – 31. jaanuar). Taotleja võib esitada taotluse ühes või mõlemas taotlusvoorus, kuid taotlusvooru kohta võib esitada vaid ühe taotluse. Kogu aastase eelarve jääk on kasutatav esimeses taotlusvoorus ning üksnes esimeses taotlusvoorus kasutamata jääk loetakse sama aasta teise taotlusvooru eelarveks. Eelarve lõppemisel sulgeb RTK taotlusvooru ja teavitab sellest avalikkust. Kui tegevuste toetamiseks nähakse Sotsiaalministeeriumis ette täiendavad vahendid, võib RTK juba suletud taotlusvooru taasavada.

Paragrahv 8 sätestab taotluse menetlemise ja toetuse maksmise korra. Taotluse ja taotleja nõuete kontrolliks on ette nähtud 20 tööpäeva. Jooksva taotlusvooru korral tähendab see seda, et RTK kontrollib formaalset nõuetele vastavust vahetult peale taotluse esitamist. Kuna tegemist ei ole sisulise hindamisega, on 20 tööpäeva kontrolli tegemiseks piisav aeg. Kuivõrd praktikakoordinaatori kuludena hüvitatakse lisast 2 tulenevalt kõik praktikatundide aruandluse koordineerimisega seonduvad kulud, on RTK-l õigus kontrollida ka lisas 2 esitatud teabe õigsust näiteks töölepingu või füüsilise isikuga sõlmitud käsunduslepingu, lepinguga seotud osalist koormust tõendava dokumendi, maksekorralduse, palgalehe vms alusel.

Kui esitatud taotluses esineb puudusi, mida etteantud aja jooksul (5 tööpäeva) ei kõrvaldata, võib RTK taotluse edasise menetluse lõpetada. Sätestatud on juhud, kui taotluse võib jätta rahuldamata ja mitterahastamise otsuse teha. Üheks mitterahastamise otsuse aluseks on asjaolu, et toetuse taotleja on varem sama perioodi eest toetust saanud, siinjuures ei ole oluline, kes praktikantidest isikuliselt olid eelmise taotlusega hõlmatud, kuid kui taotleja on juba näiteks jaanuari- kuni maikuu eest toetust taotlenud ja saanud, siis loetakse, et ta hõlmas selles kõik asjakohased kulud (sh kõik isikud, kes sellel ajal praktikal viibisid).

Paragrahv 9 sätestab toetuse suuruse arvestuse. Taotlusvoorude aastase eelarve jagunemist on selgitatud määruse § 7 selgituses. Jaotuse tegemisel arvatakse taotlusvooru eelarvest esmalt maha 2,6% RTK-le menetluskuludeks. Seejärel eraldatakse tervishoiukõrgkoolidelt praktikakoordinaatorite planeeritava töömahu andmetel ja praktikale suunduvate õdede arvust lähtuv osa õdede põhiõppe praktikatundide aruandluse koostamise koordineerimiseks. Allesjäävast osast rahastatakse praktikatunde, mille puhul lähtutakse määruuses sätestatud toetuse suurusest. Praktikabaasidele on praktika juhendamise toetuse suuruseks määratud 0,81 eurot praktikatunni kohta. Praktikabaasidele toetuse summa arvutamisel lähtutakse taotluses esitatud juhendatud tundide arvust (nt 60 h x 0,81 eurot = 48,60 eurot).

Praktika juhendamise toetuse tunnitasu suurus tuleneb aastatel 2022–2023 REACT-EU vahenditest toetuse andmise tingimustes välja töötatud õdede põhiõppe praktika juhendamise tasu metoodikast.

Kõrgkoolidel olid enne 2022. aastal sõlmitud konsensuslepet olemas praktikabaasidega praktika juhendamise lepingud, kus kõikidel erialadel oli sama hind (v.a õdede põhiõppe juhendamine, mis jäi eelmise konsensuslepe tulemusena praktikabaaside endi kanda).

Tartu Tervishoiu Kõrgkoolil oli praktika juhendamise eest kõikide praktikabaasidega (v.a kaks erandit) ja kõikidel erialadel sama tunnihind, 0,50 eurot. Ühe erandi puhul oli praktikabaasi tunnitasu 0,60 eurot. Teine erand oli Terviseamet, kellele maksti 0,70 eurot tunnist ja kelle praktikabaasis käivad peamiselt tervisekaitsespetsialisti õppekava üliõpilased. Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli praktikatunnihind oli vahemikus 0,50–0,72 eurot, mis tulenes nii praktikabaasi suurusest kui ka omandivormist. Erialade praktikatasud ei erinenud. Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis maksti praktikajuhendajale sümboolset tasu (tunnihind 0,06 eurot) ja kõrgkool maksis tööandjamaaksud 33,8% sellelt tasult.

Praktikabaaside hinnangul ei motiveerinud nimetatud summad enam juhendama, sest õppurite arv on aastatega suurenenud, mida mõjutab ka 2022. aasta sõlmitud konsensuslepe. Suurem osa juhendamise protsessist (igapäevane juhendamine, õendussekkumiste ja tegevuste pidev juhendamine, jälgimine, igapäevane tagasiside andmine, graafikute kokkuleppimine ja vajaduse korral muutmine) on haiglale lisakulu. Mõningatel juhtudel pakuvad haiglad praktikantidele ka haigla riietust igaks praktiliseks olemise päevaks nagu nende enda töötajatele. Samuti oli COVID-osakondades praktiseerivate praktikantide isikukaitsevahendite (sh visiir, kitlid, FFP2 maskid) kulu haiglale väga suur. Lisaks on praktikabaase, kus juhendajad töötavad vabatahtlikkuse alusel ega saagi tasu. See on tekitanud ebavõrdsuse eri piirkondade õdede vahel, kes on võtnud vastutuse juhendada kõrgkoolide õppureid.

Saamaks teavet, mis summasid on aastatel 2019 ja 2021 juhendajate tasudeks arvestatud, saatis Sotsiaalministeerium 2021. aastal kõikide praktikabaasiks olevate haiglate õendusjuhtidele päringu. Samuti uuriti millised oli praktikabaaside ettepanekud järgmiste aastate tasude kohta. Päringu käigus saadud vastused on esitatud tabelis 1. Lisaks tõi Pärnu haigla välja ka tunnitasu käibemaksu osa, kuid haigla ise tunnitasuks käibemaksu ei kasuta, see on lihtsalt arvestuse aluseks. Täiendavalt saadi teada, et Valga Haiglas tasuti 10% töötasust ning kui töötasu tõuseb, tõuseb ka juhendamise tasu. Ida-Viru Keskhaiglas ei makstud päringu tegemisel üldse praktika juhendamise eest juhendajatele tasu.

Tabel 1. Praktikajuhendajate tasud eurodes, praktikabaaside kaupa

	2019		2021	
	Tunnitasu koos tööjõu-maksudega	Tööandja kulu	Tunnitasu koos tööjõu-maksudega	Tööandja kulu
Ida-Tallinna Keskhaigla	0,50	0,67	0,75	1,01
Kuressaare Haigla	0,30	0,40	0,30	0,40
Lääne-Tallinna Keskhaigla	0,50	0,67	0,50	0,67
Narva Haigla	0,50	0,67	0,50	0,67
Pärnu Haigla	0,50	0,67	0,50	0,67
Tartu Ülikooli Kliinikum	0,60	0,80	0,60	0,80
Viljandi Haigla			0,84	1,13
Keskmine	0,48	0,65	0,57	0,76

Võttes arvesse eeltoodut praegu makstava praktika juhendamise tasu kohta ning vältimaks liigset ebavõrdsust teiste erialadega, planeeritakse anda REACT-EU meetme vahenditest toetust praktikabaasidele õdede põhiõppe juhendamise eest summas 0,81 eurot tunnis, millest praktikabaasid tasuvad omakorda tööjõumaksud. Praktikabaasid, kes soovivad oma juhendajale tasuda rohkem, saavad lisada täiendava summa oma vahenditest (mida on siiani kogu juhendamistasu puhul tehtud).

Tervishoiuvaldkonna kollektiivlepingu kohaselt oli alates 01.04.2022 õdede töötasu alammäär 9,05 eurot tunnis (2021. aastal 8,4 eurot tunnis), mis tegi tõusu 7,7%. Keskmine praktika juhendamise tunnihind fikseeritud tasudega praktikabaasides oli 2021. aastal 0,76 eurot tunnis. Alampalga tõusu kasutades saadi 0,81 eurot tunnis.

Paragrahvides 10 ja 11 sätestab makstud toetuse tagasi nõudmise võimaluse ning taotleja õiguse vaidlustada tema suhtes tehtud otsus või toiming.

Paragrahv 12 sätestab määruse tagasiulatuva jõustumise 1. jaanuaril 2024. a, sest õdede põhiõppe praktika juhendamine on toimunud jooksvalt kalendriaasta jooksul ning toetuse andmise eesmärk on tagada suurenenud õppemahu säilimine (sh praktika juhendamine) 2022. aastal sõlmitud konsensuslepe alusel.

Aastal 2024 avab toetuse andja erandkorras taotlusvooru üksnes perioodiks 2024. aasta 15. detsembrist kuni 2025. aasta 31. jaanuarini. Taotlusvooru aasta eelarve koos täpsustatud jaotusega edastatakse RTK-le teadmiseks kolme tööpäeva jooksul käesoleva määruse jõustumisest arvates.

Võrdse kohtlemise tagamiseks ning arvestades, et Tartu Tervishoiu Kõrgkool on võtnud 2024. aastal vastu ka praktikabaaside poolt esitatavaid arveid õe õppekava õppurite praktikajuhendamise eest tunnihinnaga 0,50 eurot, nähakse 2024. aasta taotlusvooru puhul erandina ette võimalus Tartu Tervishoiu Kõrgkooliga raamlepingut või praktikalepingut omavalget praktikabaasidel taotleda toetust mitte enam kui 0,31 eurot juhendatud õdede põhiõppe praktikatunni kohta.

Kuivõrd samal ajal on Tartu Tervishoiu Kõrgkool kandnud kulu, makstes praktikabaasidele ise õe õppekava õppurite praktikajuhendamise eest, võimaldatakse tal 2024. aastal taotleda nii määruse § 3 lõike 1 punktis 1 kui ka punktis 2 ette nähtud toetust. See tähendab, et Tartu Tervishoiu Kõrgkool saab taotleda toetust õppurite praktikajuhendamise eest kuni 0,50 eurot juhendatud praktikatunni kohta, mida tuleb tõendada määruse lisa 1 kohaselt vahetult taotleja enda poolt. Samal ajal säilib Tartu Tervishoiu Kõrgkoolil õigus taotleda toetust tervishoiukõrgkoolide praktikakoordinaatori tasustamiseks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eesmärk on võrdsustada kõikidele praktikabaasidele makstav praktika juhendamise tasu õdede põhiõppe praktikantide puhul, et toetada seeläbi praktika kvaliteeti juhendajate täiendava rahalise motiveerimise kaudu, aidata ellu viia tervishoiukõrgkoolidega sõlmitud konsensusleppel planeeritud suurendatud lepingumahte ja motiveerida tervishoiuteenuse osutajaid suurendama praktikantide vastuvõttu. Määruse eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud riigiabi andmist reguleerivate kriteeriumitega ja [konkurentsiseaduse 6. peatükis](#) sätestatuga.

Riigiabi andmise analüüs

Otsustamaks, kas tegemist on riigiabiga, on analüüsitud, kas abi vastab kõigile neljale järgmisele tingimusele:

- abi antakse riigi, linna või valla vahenditest;
- abimeetmel on valikuline iseloom, see tähendab, et see on suunatud teatud ettevõtjale, ettevõtjate grupile või mingite kindlate kaupade tootmiseks;
- abimeede annab eelise abi saajale;
- abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel.

Riigiabi reeglistiku eesmärk on välistada igasugune Euroopa Liidu (EL) siseturu kaitset kahjustav ja konkurentsi moonutav abi ettevõtjatele riigi poolt, mis on keelatud.

Esimeseks oluliseks komponendiks enne nelja riigiabi kriteeriumi hindamist on teha selgeks, kas abi saaja on ettevõtja. Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt tuleb riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjaks kõiki üksusi, mis tegelevad järjekindlalt majandustegevusega. Seejuures ei ole oluline nende üksuste õiguslik seisund ega rahastamise viis, vaid see, kas isik tegeleb teenuste pakkumisega liberaliseeritud turul või mitte. Oluline pole isegi see, kas asutus või üksus on asutatud eesmärgiga teenida kasumit. Määravaks on vaid asjaolu, kas faktiliselt tegeletakse majandustegevusega. Eestis võib riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjaks peale tavapäraste äriühingute ka mittetulundusühinguid, seltsinguid, kohaliku omavalitsuse üksusi ja teisi ametiasutusi. Seda siiski vaid eeldusel, et: nad pakuvad vastutasu eest mingit kaupa või

teenust, mida vähemalt potentsiaalselt võiks turumajanduse tingimustes pakkuda ka konkurendid.

Seega tuleb hinnata, mis on tegevuse sisu ja kas tegemist on avatud turuga (kas keegi veel pakub). Kui tegemist on ettevõtjaga riigiabi tähenduses, tuleb vaadata lisaks, kas toetust antakse majandusliku tegevuse või mittemajandusliku tegevuse jaoks.

Tervishoiukõrgkoolide puhul, mis on haridus- ja teadusasutused, ei ole tegemist ettevõtjaga konkurentsioiguse tähenduses. Riigiabi mõiste teatise „[Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses](#)“ p 28 jj kohaselt on haridus ja kõrgharidus mittemajanduslik tegevus. Teaduse rahastamise kohta kehtib teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistik ([Publications Office \(europa.eu\)](#)). Kõrgkoolide praktika on käsitatav nende põhitegevuse osana, mis on lahutamatu vajalik haridustööga tegelemiseks. Tegevused on suunatud õppetegevusele. Praktikabaasid tegutsevad avalikes huvides ning eesmärk on teatud ulatuses ka teadus- ja arendustegevus. Antud juhul on tegu õdede põhiõppe praktika juhendamise toetamisega, tasudes praktikabaasidele esitatud taotlustes nimetatud praktikatundide eest.

Toetusega ei anta kokkuvõttes majanduslikku eelist, vaid õdede põhiõppe praktikabaasid tegutsevad turul võrdsetes tingimustes, samuti puudub konkurentsimoonus Euroopa Liidu riikide vahel.

4. Määruse mõjud

COVID-19 pandeemia suurendas olulisel määral õdede ja arstide koormust ning nende väljaõppe suurendamine iga õppuri võrra on riigi tervishoiusüsteemile vajalik ja oluline. Lisaks on tervishoiuteenuseosutajad olnud suure koormuse all oma igapäevatöö kõrvalt ning motivatsioonisüsteem juhendatavate praktikantide arvu suurendamiseks aitab ülekoormatud asutustel ja juhendajatel tagada kvaliteetne praktika õppuritele ja tulla toime planeeritud õppekohtade arvu suurendamisega.

Kokkuvõttes võib eeldada, et eelnõuga võib kaasneda sotsiaalne mõju (mõju tervishoiuteenuste kättesaadavusele ja kvaliteedile) ja mõju haridusele (haridusteenuse kättesaadavus ehk õdede põhiõpet pakkuvatele asutustele), kuid teistes mõjuvaldkondades mõju ei kaasne. Mõju riigieelarve kuludele ja tuludele on esitatud punktis 7.

Sotsiaalne mõju

OSKA tööjõuvajaduse prognoosis² aastani 2031 on välja toodud, et arste, õdesid ja teisi tervishoiuteenuste tippspetsialiste jääb aastas vajaka üle 130 ning suurim puudus on õdedest ja teatud eriarstidest. Samuti viitas Riigikontroll 2022. aasta aruandes³ õdede puudusele. 2022. aasta veebruaris sõlmitud õdede ja tervishoiutöötajate erialaühenduste, tervishoiukõrgkoolide, praktikabaaside ja ministeeriumite konsensuslepe toetab õdede õppekohtade arvu suurendamist ja praktika kvaliteedi parandamist – veelgi täpsemalt seab konsensuslepe aastateks 2022–2026 eesmärgiks suurendada õdede põhiõppesse vastuvõttu 700 üliõpilaseni aastas. Õenduseriala koolitusmahu suurendamine ja tasustamise ühtlustamine toetab rahvastiku tervise arengukava 2020–2030⁴ eesmärke.

² [OSKA üldprognoos 2022–2031: Ülevaade Eesti tööturu olukorrast, tööjõuvajadusest ning sellest tulenevast koolitusvajadusest.](#)

³ [Pressiteade](#), Riigikontrolli aruanne „[Eesti tervishoiu suundumused Millisteks muutusteks peaks inimesed olema lähitulevikus valmis tervishoiusüsteemi korralduse, teenuste kättesaadavuse ja taseme asjus? Koondpiilt Riigikontrolli audititest](#)“.

⁴ [Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030.](#)

Eestis töötab 2023. aasta andmetele tuginedes öena 9103 isikut, mis kordajana 100 000 Eesti elaniku kohta on 662,2 öde. Kõikidest tervishoiutöötajatena töötavatest isikutest (27 095) moodustavad öed 34%. Lisaks ödedele töötavad abiöena üliöpilased, kelle arv on järjest suurenenud, kui 2013. aastal töötas 424 üliöpilast, siis 2023. aastal juba 789.⁵

Toetuse andmisega võrdsustatakse ödede põhiöppe praktikantide praktika juhendamise tasu, et seeläbi toetada vastuvötte suurendamist (vörreldes 2020. aastaga suureneb eeldatavalt öppekohtade arv 183 vörra) ja motiveerida juhendamist. 2022. aastal oli Eestis kokku 1531 iseseisvat tervishoiuasutust. Määruse mõju ilmneb vaid neile, kelle juures toimub ödede põhiöppe praktika ja kes sõlmivad praktikabaasina tervishoiukörgkooliga raamlepingu vöi praktikalepingu. Praktikabaasiks vöivad olla ka lasteasutused vöi hoolekandeaasutused, kus töötavad kohapeal öed. Aastatel 2022–2023 ellu viidud REACT-EU meetmest maksti toetust kokku 169 praktikabaasile, kes taotlesid toetust praktika juhendamise eest. Eelnöuga ei muudeta varasemaid tööprotsesse, sest praktika juhendamise seonduvalt on vaja sõlmida leping tervishoiukörgkooliga. Samas, praktika juhendamise tasu toetab praktikantide juhendamisele vötmist ja motiveeritakse seeläbi juhendajaid. Kokkuvöttes on muudatus vajalik öendusteenuse kättesaadavuse parandamiseks ning omab positiivset mõju nii tervishoiuasutustele, praktikajuhendajatele kui ka öppuritele.

Möjuvaldkond – haridus, kultuur ja sport

Eestis oli 2023. aastal 18 körggharidust pakkuvat asutust.⁶ Eestis korraldavad ödede põhiöpet, mis kuulub körgghariduse alla, Tallinna Tervishoiu Körgkool ja Tartu Tervishoiu Körgkool. Seega mõjutab eelnöu nii haridusteenuse kättesaadavust kui ka kvaliteeti. Näiteks, 2024. aasta suvisel vastuvötul oli Tartu Tervishoiu Körgkoolis öe öppekaval 156 öppekohta. Arvestades aga kogu rakenduskörgghariduse öppurite arvu (2023. a 11 262 öppurit), on mõju vähene. Samas vöib lisaks, kui arvestada, et ödede põhiöpet korraldatakse vaid kahes koolis, ödede puudust ja praktikajuhendajate arvu, lugeda mõjutatud sihtrühma suuruse keskmiseks.

Eelnöuga ei lisandu uusi tegevusi, vaid ühtlustatakse praktika juhendamise tasu praktikabaasides ning praktika koordineerimise toetamiseks hakatakse rahastama tervishoiukörgkoolide praktikakoordinaatorite personalikulu praktikaaruande korrektsuse hindamise eest. Seeläbi toetab eelnöu ödede põhiöppe korraldamist ja kvaliteedi paranemist ning öppekohtade arvu suurenemist. Kokkuvöttes tuleb tasustamise taotlemisel arvestada eelnöus esitatud muudatustega, mille sagedus on ühekordne (tööprotsessidesse viimisel). Öppekohtade arvu suurenemisega praktikabaasidega lepingute sõlmimine vöib sageda, kuid tegemist ei ole uue tegevusega, mistöttu on mõju avaldumise sagedus keskmine. Samas toob eelnöus sätestatu kaasa pigem olulist positiivset mõju nii tervishoiukörgkoolidele kui ka öppuritele, sest suurenevad praktikakohtade ja praktikajuhendajate leidmise vöimalused, ning seeläbi toetatakse öppe ja praktika kvaliteeti.

Andmekaitsealane möjuhinnang

Tervishoiukörgkooli praktikakoordinaator hindab praktikabaasi poolt talle esitatud praktikaaruande korrektsust vastavalt körgkooli valduses olevatele praktikakorralduse dokumentidele, öppepraktika eeldatavale tundide mahule konkreetsel perioodil ning öppurite praktikapäevikutele ja muudele asjakohastele dokumentidele. Tervishoiukörgkooli praktikakoordinaator edastab enda kinnitatud praktikaaruande allkirjastatuna praktikabaasile. Praktikabaas digiallkirjastab omalt poolt aruande ja esitab selle toetuse andjale. Tegemist on tavapärase praktika käigus toimuva andmevahetusega praktikabaasi ja tervishoiukörgkooli vahel. Praktikaaaruanne sisaldab järgmisi isikuandmeid: praktikandi ees- ja perenimi,

⁵ Tervise Arengu Instituut. [Tervishoiutöötajad, täidetud ametikohad ja ületunnid ameti järgi.](#)

⁶ Statistikaamet. [Körggharidus.](#)

praktikandi isikukood, juhendaja ees- ja perenimi. Lisaks tuuakse aruandes välja praktikanti ja juhendajat puudutav juhendatud tundide arv, praktika nimetus ja õppekava.

Praktikabaas esitab aruande toetuse taotluse lisana toetuse andjale e-toetuse keskkonna kaudu ning selle sisu näeb konkreetse taotluse juurde määratud toetuse andja kontaktisik toetuse otsuse tegemise eesmärgil.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse eelnõu rakendamiseks vajalikud kulud on planeeritud 2024. aasta riigieelarve seadusega, millest lähtuvalt on Sotsiaalministeeriumi eelarvesse planeeritud toetuse maksmiseks **600 188 eurot**, sealhulgas RTK-le toetuste menetlusega seotud administreerimiskulude katmiseks seoses määrusest tulenevate täiendavate tööülesannete täitmisega (taotlusvoorude korraldamine ja taotluste menetlemine) RTK toetuse arendamise osakonna arvutuste alusel 2,6% kogueelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrust rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2024, sest õdede põhiõppe praktika juhendamine on toimunud jooksvalt kalendriaasta jooksul ning toetuse eesmärk on tagada suurenenud õppemahu säilimine (sh praktika juhendamine).

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele ning arvamuse avaldamiseks Eesti Haiglate Liidule, Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Õdede Liidule, Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolile ja Tartu Tervishoiu Kõrgkoolile.